

Kweker wil graag zijn paling visvriendelijk doden

Paling doden is geen leuk karwei. Palingkweker Johan Meulendijks zegt er nooit aan te wennen. Hij werkte dan ook vol overgave mee aan een manier om de vissen diervriendelijk te doden. Nu is het wachten op het definitieve apparaat.

In een constante stroom water krioelen de kleine glasalen de vrachtwagen uit, de gereedstaande bakken in. Dit is de eerste "kennismaking" van de dieren met palingkwekerij Rijpelaal van Johan Meulendijks in Helmond. Ze hebben al een lange tocht achter de rug, eerst zelf zwemmend vanuit de Sargassozeë naar Spanje, waar ze gevangen zijn, en daarna met de vrachtwagen naar Nederland. De rest van hun leven – afhankelijk van hoe snel ze groeien tussen de 1,5 en 3 jaar – brengen ze door op het bedrijf in Helmond.

>> Alles in de film

Hoe die opkweek in zijn werk gaat is exact te volgen op de film die Meulendijks zijn bezoeker toont. De glasaaltjes, van zo'n 0,3 tot 5 gram, worden eerst opgekweekt in een opkweekbak, waar ze na enige tijd gesorteerd worden op grootte. De grote exemplaren mogen een bak verder en "wandelen" zo het hele bedrijf over. Na het doden rookt Meulendijks de palingen op een vuurtje van beukenhout in de eigen rokerij. Daarna komt het schoonmaken, eventueel fileren en verpakken of in zijn geheel verkopen in zijn winkel aan huis. Voor de film gaat zelfs de ingang van de put open, waar water van 18 graden Celsius wordt opgepompt van 438 meter diep. Hiermee kan de palingkweker via een warmtepomp voorzien in zijn totale warmtebehoefte.

De film toont alleen beelden. Meulendijks geeft de uitleg er persoonlijk bij. Zo heeft hij een biofilter geïnstalleerd, waardoor bacteriën in een aantal stappen de nitraten uit de poep van de paling omzetten in het onschadelijke stikstofgas. Een mestprobleem heeft hij dus niet.

Zijn hele bedrijf heeft hij zelf opgebouwd en ontwikkeld, door overal rond te kijken en veel te lezen. Daardoor is hij uniek in de wereld, zegt hij zelf. Verder is hij op deze manier goedkoper uit dan door kennis te halen bij een ingenieursbureau. Een mooi voorbeeld is het voersysteem. Uitgangspunt is de voermachine die hij in zijn vorige leven als varkenshouder in gebruik had. Boven elk bassin hangt een voerbak met daaronder een driehoekig plaatje gemonteerd. Van hieraf loopt een draadje naar het water. Wil een vis wat voer dan beweegt hij het draadje, waarna een klein beetje voer langs het draadje naar beneden zakt. Simpel, maar ingenieus.

>> Levend in een bak met zout

Hoe zorgvuldig de film ook is en hoeveel de palingkweker ook vertelt en laat zien, één aspect laat hij gewoonlijk achterwege. Dat is het doden van de paling. Dit gebeurt zoals het al duizenden jaren gaat: door ze levend in een bak met zout te gooien. 'Je went er nooit aan. We zien zelf ook wel dat dit niet een manier is om dieren te doden. Het duurt zo een minuut of vijf.' Maar de palingkweker kan

niet anders, zegt hij. Deze behandeling is nodig om de slijm laag van de vissen af te halen. Gebeurt dat niet dan gaan ze er vreselijk uitzien na het roken, met groenige, doffe kleuren. Na het zout gaan de palingen nog in ijskoud water of in heel warm water. Pas daarna kunnen ze verwerkt worden door ze aan een spies te rijgen voor de rookkast.

Meulendijks was er dan ook maar wat blij mee dat hij mee kon doen aan het praktijkrijp maken van het elektrisch bedwelmen van vis. In het project ontwikkelen een Noors bedrijf, Wageningen UR en een aantal viskwekers en -slachterijen daarvoor een speciaal apparaat. Wageningen UR heeft het prototype ontwikkeld en heeft dit op verschillende bedrijven uitgetest. Het is erop gebaseerd dat de vissen door een stroomstoot bewusteloos raken, waardoor ze niets meer merken van de volgende handeling, het doden.

Naast Meulendijks met zijn kleine palingkwekerij doen ook kwekers, rokerijen en slachters van andere vis mee, zoals Fashion, een slachterij van tilapia en meerval en Klooster uit Enkhuizen, een grote palingrokerij. Het maakt namelijk nogal wat uit welke soort vis er doorheen gaat en of het apparaat op een groot of op een klein bedrijf zijn werk moet doen, merkten de deelnemers al gauw.

>> Experimenteren met stroomsterkte

Bij Meulendijks kwam een soort bak met twee platen aan de zijkant en een transformator erbij om de stroomstoot te reguleren. Het apparaat deed zijn werk goed. De onderzoekers experimenteerden met de stroomsterkte en -duur en vonden de juiste manier om de paling in korte tijd bewusteloos te krijgen. Klaar, dachten ze. Maar

dat bleek bij dit dier niet genoeg. Waar tilapia en meerval na zo'n stroomstoot buiten bewustzijn zijn en blijven, komt paling in de volgende reguliere behandeling met zout weer bij. Variëren in stroomstoot helpt niet. Wat wel werkt is de dieren niet meer alleen in het zout leggen, maar ze direct in warm water of ijskoud water met zout doen.

Dan nog de grootte van het bedrijf. Meulendijks slacht per dag hooguit een paar bakken vol. Een soort kruiwagen als "slachtbak" is dan goed te doen. Maar dat werkt niet in grote rokerijen, waar slachten de hele dag door gaat. Hiervoor is uiteindelijk een systeem ontworpen waar de vissen door een stelsel van buizen worden aangevoerd.

>> Groot draagvlak

Met de overtuigende resultaten is het project dus een succes: er is een apparaat dat vissen op vriendelijker wijze doodt. Maar het is nog niet klaar. De Noorse bouwer zet het apparaat met de specificaties van Wageningen UR in elkaar. Hoe lang dat nog duurt is niet bekend. Het is daarom ook nog niet duidelijk hoe duur het zal worden. Meulendijks vraagt zich dan ook wel af of het uit kan: 'Het staat bij mij het grootste deel van de tijd stil omdat ik niet zoveel vis heb. En de verkoopprijs van de vis is eigenlijk nu al te laag.' Hij wacht rustig af. In ieder geval is er volgens hem groot draagvlak voor. Alle viskwekers staan te springen om zo'n apparaat. LN